

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/202/2016
Identifikačné číslo spisu:	1708201849
Dátum vydania rozhodnutia:	29.11.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Machyniak
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:1708201849.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci žalobcov 1/ D. W., nar. XX. XX. XXXX, bývajúceho v W., G., v dovolacom konaní zastúpeného Mgr. Matejom Krajčim, PhD., advokátom so sídlom v Bratislave, Záhradnícka 51, 2/ D. W., nar. XX. X. XXXX, bývajúcej v C., W., proti žalovaným 1/ C. Q., nar. XX. XX. XXXX, bývajúcemu v C., B., 2/ M. Q., nar. XX. X. XXXX, bývajúcemu v C., F., 3/ W. S., nar. XX. X. XXXX, bývajúcemu v C., H., 4/ N. C., nar. XX. X. XXXX, bývajúcemu vo D., R., v dovolacom konaní všetci zastúpení JUDr. Pavlom Mičunekom, advokátom so sídlom v Pezinku, Holubyho 37, o zaplatenie 99.581,76 eur s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 7C/92/2008, o dovolaní žalobcu 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 15. októbra 2015 sp. zn. 9Co/672/2013, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 15. októbra 2015 sp. zn. 9Co/672/2013 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Pezinok rozsudkom z 20. septembra 2013 č. k. 7C/92/2008-254 (v poradí druhým) zamietol žalobu, ktorou sa žalobcovia 1/ a 2/ domáhali voči žalovaným pôvodne 1/ až 6/ zaplatenia sumy 99 581,76 eur spoločne a nerozdielne spolu s príslušenstvom titulom získania bezdôvodného obohatenia z absolútne neplatného právneho úkonu, resp. ktorou sa alternatívne domáhali uloženia povinnosti žalovanému 1/ zaplatiť sumu 11.949,81 eur, žalovanému 2/ sumu 19.916,35 eur, žalovanému 3/ sumu 970,72 eur a žalovanému 4/ sumu 5.974,91 eur spolu s príslušenstvom z titulu náhrady škody. Pokiaľ žalobcovia 1/ a 2/ vyvodzovali svoj nárok z absolútne neplatnej kúpnej zmluvy z 21. 12. 1999 v časti prevodu vlastníctva k pozemku parc. Č. 5272 - ostatné plochy uzatvorenej medzi AUTO - MOTO - ŠPORT - CENTRUM Pezinok, so sídlom v Pezinku ako predávajúcim a nimi ako kupujúcimi uviedol, že subjektom záväzkového vzťahu založeného kúpnu zmluvou bol iný subjekt, ako tí, ktorých žalobcovia 1/ a 2/ označili za účastníkov konania na žalovanej strane. Žalovaní 1/ až 4/ nie sú povinní vydať bezdôvodné obohatenie z neplatnej kúpnej zmluvy, lebo z titulu tejto zmluvy od žalobcov 1/ a 2/ žiadne plnenie neprijali (tu je potrebné odlišovať združenie, ktoré právny úkon uzavrelo a plnenie od žalobcov prijalo, od členov združenia). Dospel k záveru, že v zmysle žaloby postavenej na tomto skutkovom a právnom základe, žalovaní 1/ až 4/ nie sú v spore pasívne vecne legitimovaní, z ktorého dôvodu nebolo

možné žalobe vyhovieť. V súvislosti s nárokom žalobcov 1/ a 2/ z hľadiska náhrady škody vychádzal zo zistenia, že žalobcovia 1/ a 2/ získali vedomosť o tom, kto za škodu zodpovedá minimálne ku dňu 11. 2. 2009, kedy sa dozvedeli o tom, že žalovaní si finančné prostriedky prijaté občianskym združením po jeho zániku rozdelili medzi sebou a že si nárok na náhradu škody uplatnili až na pojednávaní dňa 22. 5. 2013. Subjektívna premľacia lehota na náhradu škody tak uplynula dňa 12. 2. 2011 a objektívna dňa 12. 2. 2012. Nárok bol žalobcami preto uplatnený po uplynutí premľacej doby. Keďže žalovaní 1/ až 4/ sa dovolali premľania, nebolo možné žalobcom premľané právo priznať. Právne vec posúdil podľa § 34, § 41, § 451 ods. 1 a ods. 2, § 456, § 457, § 420 ods. 1 a ods. 3 a § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“). O náhrade trov konania rozhodol poukazom na ustanovenie § 142 ods. 1 O. s. p. a v spore úspešným žalovaným 1/ až 4/ priznal trovy konania.

2. Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 15. októbra 2015 sp. zn. 9Co/672/2013 na odvolanie žalobcov 1/ a 2/ napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a rozhodol o náhrade trov odvolacieho konania. V odôvodnení rozsudku uviedol, že okresný súd vec správne právne posúdil, keď v zmysle § 451 ods. 1 a ods. 2 a § 457 OZ dospel k záveru, že žalovaní 1/ až 4/ nie sú pasívne vecne legitimovaní na vydanie bezdôvodného obohatenia žalobcom. Rovnako za správny považoval aj záver okresného súdu, že žalovaných nie je možné zaviazat' na zaplatenie žalovanej sumy titulom náhrady škody, lebo žalovanými bola dôvodne vznesená námietka premľania tohto nároku. V tejto súvislosti sa nestotožnil s tvrdením žalobcov 1/ a 2/, že svoj nárok na plnenie z titulu náhrady škody si uplatnili prvý krát už na pojednávaní dňa 11. 2. 2009, resp. vo vyjadrení k odvolaniu z 25. 1. 2011. Právny zástupca žalobcov na pojednávaní 11. 2. 2009 len predniesol, že obsahom znaleckého posudku, ktorý založil do spisu, je vyčíslenie skutočnej škody, ktorú si nebudú uplatňovať v tomto konaní. Vo vyjadrení k odvolaniu žalobcovia 1/ a 2/ poukázali na ustanovenie § 420 OZ a uviedli, že ich ochrana smerujúca k dosiahnutiu ich úspechu v konaní môže vyplývať aj z ustanovení upravujúcich zodpovednosť za škodu. Odvolací súd hodnotil takéto uplatnenie nároku ako všeobecné, ktoré nebolo konkrétne a riadne špecifikované, a ktoré preto nemá za následok zastavenie plynutia premľacej doby v zmysle § 112 OZ. Podľa odvolacieho súdu žalobcovia 1/ a 2/ si riadne uplatnili nárok titulom zodpovednosti za škodu až v písomnom podaní z 22. 5. 2013, keď sa alternatívne domáhali zaplatenia žalovanej sumy aj ako plnenia zo zodpovednosti za škodu. To znamená, že nárok uplatnili po uplynutí subjektívnej dvojročnej premľacej doby. Rozsudok okresného súdu považoval preto za vecne správny a podľa § 219 ods. 1 O. s. p. ho potvrdil. K návrhu žalobcov 1/ a 2/ na pripustenie dovolania uviedol, že vo veci boli právne otázky riešené v súlade s ustálenou súdnou praxou. Nebol preto dôvod na pripustenie dovolania v zmysle § 238 ods. 3 O. s. p. Rozhodnutie o náhrade trov odvolacieho konania odôvodnil poukazom na ustanovenie § 151 ods. 1 a ods. 2 O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p.

3. Tento rozsudok krajského súdu napadol včas elektronickými prostriedkami podaným dovolaním žalobca 1/ (podanie bolo prijaté 19. 12. 2015). K prípustnosti dovolania uviedol, že odvolací súd mu nesprávnym postupom odňal možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) O. s. p., a to tým, že nerozhodol vo výroku rozsudku o návrhu na pripustenie dovolania o právnej otázke zásadného významu, a že aj odôvodnenie tohto postupu je nedostatočné, bez uvedenia konkrétnych prípadov a rozhodnutí Najvyššieho súdu SR, prípadne Ústavného súdu SR, ktoré nimi nastolené otázky riešia. Svoje dovolanie odôvodnil ďalej tým, že krajský súd v dôvodoch rozsudku síce konštatuje, že vyjadrenia žalobcov sú v rozpore s ustanoveniami právnych predpisov alebo ustálenej judikatúry, ale vôbec neuvádza konkrétne zákonné ustanovenia a ani žiadne konkrétne judikáty, o ktoré svoje tvrdenia opiera. Odôvodnenie rozsudku nemá preto náležitosti vyplývajúce z ustanovenia § 157 ods. 2 O. s. p., čím sa stáva celé rozhodnutie v kontexte k výroku nezrozumiteľné a zmätočné. Okrem toho vytýkal konajúcim súdom, že súdy ich v priebehu celého konania nepoučili o právnej kvalifikácii nimi uplatneného nároku a tým spôsobili jeho premľanie. Podľa dovolateľa konajúce súdy mali a mohli sami z úradnej moci podradiť uplatnený nárok pod príslušné ustanovenie právnej normy, podľa ktorej bolo možné nárok priznať. Procesné pochybenia videl aj v tom, že súd pokiaľ vyslovil, že považuje určitý právny úkon za nulitný, nemôže v ďalšom konaní argumentovať čiastočnou neplatnosťou právneho úkonu a že bolo povinnosťou súdu pri posudzovaní náhrady škody, zaoberať sa osobitne zavinením osoby, ktorá škodu spôsobila, bez ohľadu na vykonané dokazovanie v inom (trestnom) konaní. Dovolanie odôvodnil aj tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, a to tak pri právnej

kvalifikácii nároku ako záväzku vzniknutého z bezdôvodného obohatenia, ako aj pri posudzovaní otázky premlčania nároku ako nároku zo zodpovednosti za škodu. Navrhol preto, aby dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a vydal rozhodnutie, ktorým žalobe v plnom rozsahu vyhovie alebo vráti vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiadal priznať trovy dovolacieho konania.

4. K dovolaniu žalobcu 1/ sa písomne vyjadrili žalovaní, ktorí v prvom rade namietali, že dovolanie bolo podané oneskorene. Okrem toho uviedli, že dovolanie je podľa § 238 ods. 1 až ods. 3 O. s. p. neprípustné a že v danom prípade tu nie sú splnené ani podmienky prípustnosti podľa § 237 O. s. p. Navrhli preto, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie ako neprípustné odmietol.

5. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len C. s. p.). Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“), prístupujúci k rozhodovaniu v tejto veci po 30. júni 2016, postupoval na základe úpravy prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C. s. p. (podľa ktorého, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti) už podľa tohto zákona. Keďže dovolanie v tejto veci bolo podané ešte pred 1. júlom 2016, podmienky jeho prípustnosti bolo nutné posúdiť podľa právneho stavu existujúceho tu v čase podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku rešpektujúc, že podľa § 470 ods. 2 C. s. p. procesné účinky dovolania podaného pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované aj po 30. júni 2016. Nevyhnutnosť takéhoto posudzovania vyplýva tiež zo základných princípov Civilného sporového poriadku, a to princípu spravodlivej ochrany porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní strán dovolacieho konania, ktoré začalo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (Čl. 2 ods. 1 a ods. 2 C. s. p.), a princípu ústavne konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (Čl. 3 ods. 1 C. s. p.).

6. Najvyšší súd ako súd funkčne príslušný na prejednanie dovolania (§ 35 C. s. p.), po zistení, že dovolanie bolo podané včas (viď bod 3. uznesenia) oprávneným subjektom zastúpeným advokátom v súlade s ustanovením § 429 ods. 1 C. s. p. bez nariadenia dovolacieho pojednávania skúmal predovšetkým prípustnosť dovolania a dospel k záveru, že dovolanie je v danej veci prípustné a súčasne i dôvodné.

7. Podľa § 236 ods. 1 O. s. p. bolo možné dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťal.

8. Občiansky súdny poriadok upravoval prípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu v ustanoveniach § 237 a § 238 O. s. p.

9. Dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu bolo v prvom rade prípustné (a súčasne dôvodné) vtedy, ak konanie bolo postihnuté vadami taxatívne uvedenými v § 237 ods. 1 O. s. p., ktoré spôsobujú tzv. zmätočnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. K týmto vadám dovolací súd bol povinný prihliadať z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 veta druhá O. s. p.).

10. Podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. platilo, že dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

11. Vo všeobecnosti pod odňatím možnosti konať pred súdom bolo treba rozumieť taký postup súdu, ktorým znemožní realizáciu tých procesných práv, ktoré účastníkom (stranám) občianskeho súdneho konania procesné predpisy priznávajú za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov. Takýmto procesným právom účastníka (strany) je napr. právo byť predvolaný na súdne pojednávanie, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, mať možnosť zoznámiť sa s procesne relevantnými návrhmi, resp. dôkazmi protistrany, právo uplatniť zmenu žaloby v už začatom konaní, a pod. O naplnenie tohto dovolacieho dôvodu teda pôjde vždy aj vtedy, ak závažné vady v postupe odvolacieho súdu spôsobili, že strane bola odňatá reálna a efektívna možnosť konať pred súdom. Treba zdôrazniť, že prvoradou povinnosťou súdu je zabezpečiť svojou činnosťou výkon spravodlivosti tak, aby

nedošlo k jej odopretiu. Súdny proces musí byť jednou zo záruk zákonnosti, v rámci ktorej musí byť zabezpečená právna istota pri aplikácii práva súdom, a to v rozsahu zabezpečujúcim naplnenie spravodlivej ochrany subjektívnych práv strán sporu v zmysle Čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky, resp. čl. 6 Dohovoru o ľudských právach a základných slobôd.

12. Dovolací súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že odvolací súd nepostupoval v súvislosti s posúdením zmeny žaloby (uplatnenia nároku z titulu náhrady škody) urobenej žalobcami 1/ a 2/ v rámci odvolacieho konania, v súlade s vyššie uvedenými zásadami.

13. V prípade začatia konania, či už na návrh, tak aj v prípade uplatnenia zmeny žaloby v už začatom konaní, sa s týmto procesným úkonom spájajú významné procesné i hmotnoprávne účinky. V zmysle ustanovenia § 112 Občianskeho zákonníka je takýmto hmotnoprávnym účinkom zastavenie plynutia premľacej doby. Hmotnoprávne účinky zmeneného návrhu (týmto spôsobom novo uplatneného nároku alebo novo uplatnenej časti nároku) nastávajú dňom, v ktorom súdu došla písomná zmena žaloby, prípadne dňom, v ktorom žalobca urobil toto podanie ústne do zápisnice. Plynutie premľacej doby sa v takomto prípade zastavuje týmto dňom a nie až dňom, kedy súd o tomto procesnom návrhu uznesením rozhodne. Takéto účinky nastávajú aj v prípade, ak podanie obsahujúce zmenu žaloby, je neúplné. Povinnosťou súdu totiž je vyzvať stranu sporu postupom podľa § 43 O. s. p. (§ 129 ods. 1 C. s. p.), a to aj v prípade, ak bola v konaní zastúpená advokátom, na odstránenie väd podania, ktorým bola zmena žaloby uplatnená. Nečinnosť, resp. nesprávny postup súdu v tomto smere nemôže byť z hľadiska účinkov takéhoto podania na ťarchu strany, a to zvlášť za situácie, keď je zrejmé, čoho sa zmena žaloby týka.

14. V preskúmvanej veci žalobcovia 1/ a 2/ prostredníctvom svojho zástupcu doručili okresnému súdu dňa 27. januára 2011 podanie z 25. januára 2011 označené ako „Výjadrenie k odvolaniu + oznámenie“, v ktorom uviedli, že ich ochrana smerujúca k dosiahnutiu účelu konania a úspechu v ňom môže vyplývať aj z ustanovení upravujúcich zodpovednosť za škody, konkrétne z ustanovení § 420 ods. 1, § 424, § 438 a § 442 ods. 1 OZ. Tvrdili v ňom, že zodpovednosť za škodu je daná protiprávnym konaním žalovaných, čo bolo preukázané výsluchom svedkov ako aj výsluchom samotných žalovaných, vzniknutou škodou preukázanou znaleckým posudkom vyhotoveným znalcom V. a že medzi vzniknutou škodou a protiprávnym konaním žalovaných existuje príčinná súvislosť, keď žalovaní konali úmyselne za účelom dosiahnutia neoprávneného majetkového prospechu. Pokiaľ odvolací súd vyslovil názor, že takéto uplatnenie nároku na náhradu škody bolo prednesené len všeobecne, nebolo konkrétne a riadne špecifikované, v podstate ho hodnotil ako podanie neúplné a teda ako podanie vadné, ktoré neobsahovalo všetky zákonom požadované náležitosti návrhu na začatie konania, resp. návrhu na zmenu žaloby. Odvolací súd mal preto buď sám alebo prostredníctvom súdu prvej inštancie vyzvať žalobcov 1/ a 2/ postupom podľa § 43 ods. 1 O. s. p. na odstránenie väd tohto podania. Pokiaľ tak neurobil a žalobcom 1/ a 2/ neumožnil odstrániť vady tohto neúplného podania a následne za riadne uplatnenie nároku titulom zodpovednosti za škodu považoval až ich písomné podanie z 22. mája 2013, postupoval nesprávne, v rozpore s v tom čase platným ustanovením § 43 ods. 1 O. s. p. Podľa dovolacieho súdu tento nesprávny postup odvolacieho súdu nemôže byť na ujmu práv žalobcov prejavujúcich sa okrem iného tiež v tom, že účinky zmeny žaloby a teda zastavenie plynutia premľacej doby, nenastali už doručením podania z 25. januára 2011. Ak odvolací súd v tomto prípade dospel k inému záveru, išlo o postup, ktorým nebola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov žalobcov 1/ a 2/, a teda rozhodnutie odvolacieho súdu bolo vydané v konaní, ktorému nepredchádzal zákonný postup (tzv. fair process). Uvedené vady v postupe odvolacieho súdu v podstate spôsobili, že žalujúcej strane bola odňatá reálna a efektívna možnosť súdnej ochrany, čím došlo k zmätočnosti vade v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) O. s. p. Keďže dovolací súd bol povinný z úradnej moci na takúto vadu konania prihliadnuť a uvedená vada zakladá jednak prípustnosť a súčasne aj dôvodnosť dovolania, neostalo mu iné, než napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 449 ods. 2 C. s. p.).

15. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a tiež dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

16. Dovolací súd pre úplnosť dodáva, že námietky dovolateľa ktorými odôvodňoval existenciu vady konania podľa § 237 ods. 1 písm. f) O. s. p. nepovažoval za opodstatnené. Posúdiť, či vo veci išlo o riešenie otázky zásadného právneho významu prislúchalo výlučne odvolaciemu súdu. Občiansky súdny poriadok ani nezakladal procesné právo strany sporu na rozhodnutie o návrhu na vyslovenie prípustnosti dovolania. Odvolací súd neporušil ani právo dovolateľa na riadne odôvodnenie rozhodnutia. V danej veci nešlo totiž o taký prípad, kedy by písomné vyhotovenie rozsudku odvolacieho súdu neobsahovalo zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie vo veci.

17. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.